

Ashley Elizabeth Jones

Ikone moći: kasnoantički carski portret kao lik i talisman

Zlatni nakit sastavljen od kovanica i medalja izrađivao se na širokom prostoru Rimskog carstva tijekom rimskog i kasnoantičkog perioda. Primjere takvog nakita treba promatrati ne samo kao luksuzne proizvode i iskaze osobnog bogatstva, već i kao konceptualno kompleksne predmete koji njihovog nositelja vezuju uz jedan od službenih prikaza rimskog kanona - numizmatički carski portret. Sveprisutnost carskog portreta u rimskom svijetu i njegov značaj u rimskoj vizualnoj kulturi čvrsto su ukorijenjeni. Ovaj rad predstavlja dokaze kako je carski portret uživao poseban filozofski, ritualni i pravni status, koji je izjednačavao prikaz cara s njegovom ličnošću. Polazeći od analize ukrasa na kovanicama, autorica predlaže ikonički model učinkovitosti za talismane kasnoantičkog razdoblja. Interpretirajući upute iz *Papyri Graecae Magicae* kroz prizmu kasnoantičkog neoplatonizma, autorica zagovara tezu da je ikona, shvaćena kao riječ ili prikaz, jedna od ključnih komponenti u izradi talismana. Ova je ikona najčešće prisutna, u sačuvanim magijskim objektima i spisima, kao ime koje, kada je pravilno napisano, i/ili izgovoreno, omogućuje izravan pristup prikazu moći. Upotreba djelotvornih imena u magijskim zapisima i amuletima može se protumačiti kao praktična primjena ideje o korištenju izvornog imena kao reprezentacije njegova prototipa koja djeluje putem mehanizma sličnosti. Kod nakita s kovanicama, uloga je ikone ostvarena vizualno kroz carski portret, radije nego verbalno. Specifičnost kovanica kao nakita u ulozi hamajlije pojašnjava ne samo naše shvaćanje talismanske upotrebe numizmatičkog nakita, već i općenite mehanizme putem kojih su talismani funkcionirali u kasnoantičkom periodu.